

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет філософський
Кафедра історії філософії

Затверджено
на засіданні кафедри історії філософії
філософського факультету
Львівського національного університету імені Івана Франка
(протокол №1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри історії філософії
докт. філос. наук, доц. Дахній А.Й.

Силабус з навчальної дисципліни
«Мистецтво мислити»
першого освітньо-наукового рівня вищої освіти
для студентів першого курсу бакалаврату (033 «Філософія»)

Львів 2021 р.

Силабус курсу
МИСТЕЦТВО МИСЛИТИ
для 2022-2023 навчального року

Назва курсу	Мистецтво мислити
Адреса викладання курсу	філософський факультет ЛНУ імені Івана Франка (м. Львів, вул. Університетська 1)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	кафедра історії філософії філософського факультету ЛНУ імені Івана Франка
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	галузь знань – 03 гуманітарні науки; спеціальність – 033 «філософія»
Викладач курсу	Бовтач Світлана Володимирівна, асистент кафедри історії філософії
Контактна інформація викладача	svitlana.bovtach@lnu.edu.ua (032) 239-41-50 (кафедра історії філософії)
Консультації по курсу відбуваються	консультації відбуваються в день проведення практичних занять (за попередньою домовленістю). Також можливі онлайн консультації на платформах Zoom або Microsoft Teams (для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити).
Сторінки курсу	https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2101
Інформація про курс	Навчальна дисципліна «Мистецтво мислити» є вибірковою дисципліною для студентів 2 курсу освітнього рівня «бакалавр» спеціальності 033 «філософія», яка викладається в третьому семестрі в обсязі 90 годин (3 кредитів) (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS)
Коротка анотація курсу	Предметом дослідження курсу «Мистецтво мислити» являються філософські та поза-філософські підходи до вивчення мислення як явища; об'єктивні норми коректного виконання логічних операцій над поняттями, висловлюваннями та умовиводами та ознаки найбільш типових змістовних, логічних та когнітивних помилок, що трапляються в міркуваннях людей; евристичні методи розвитку мисленневих здібностей людини в ситуаціях розв'язку проблемних ситуацій та дослідницьких завдань.
Мета та цілі курсу	Мета курсу «Мистецтво мислити» – філософське осмислення феномену мислення на підставі систематизації знань з різних галузей наукового пізнання, які досліджують мислення; розвиток основних навичок критичного аналізу та самоаналізу міркувань на підставі опанування базовими, елементарними знаннями вимог законів та правил правильного мислення, котрі висвітлюються в межах традиційної класичної логіки; розвиток навичок уникати когнітивних спотворень в міркуваннях; розвиток навичок творчого, евристичного пошуку і застосування методів

	ефективного розв'язку проблемних ситуацій та дослідницьких завдань. Для досягнення цієї мети необхідно: - з'ясувати особливості дослідження різних аспектів мислення, характерних для різноманітних філософських та поза-філософських систем наукового знання; - визначити критерії правильного та ефективного мислення; - навчити розпізнавати, усувати та в майбутньому уникати помилок в мисленні (змістовних, логічних, когнітивних), які спотворюють знання та дискредитують мислення як ефективний засіб пізнання істини; - ознайомити із особливостями творчого мислення та сукупністю евристичних методів, що підвищують науковий та творчий потенціал дослідника при вирішенні дослідницьких завдань.
Література для вивчення дисципліни	Основна: 1. Бовтач С.В., Карамішева Н.В. Збірник логічних завдань для студентів філософського факультету. – Львів: Ліга-Прес, 2017. 2. Бовтач С.В. Тематичні методичні розробки та рекомендації з курсу «Мистецтво мислити» [Електронний ресурс в системі Moodle] // https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2101#section-5 3. Карамішева Н.В. Евристика: навчальний посібник. – Львів: ПАІС, 2013. 4. Карамішева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика. – Львів: Астролябія, 2002. 5. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна). – Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 6. Міхалко Майкл. 21 спосіб мислити креативно. – Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2019. 7. Пальм Г.А. Мислення як процес вирішення завдань // Г.А.Пальм. Загальна психологія: конспект лекцій. - https://studfile.net/preview/5427026/page:2/ 8. Синиця А.С. Логіка. – Львів: ЛФУФК, 2012. – С. 46-165. 9. Синиця А.С. Практична логіка та енігмологія // А.С.Синиця. Логіка. – Львів: ЛДУФК, 2012. – С.176-182. 10. Тягло А.В. Критическое мышление на основе элементарной логики. – Харьков, 2001. 11. Alexey Ezhikov. Памятка по когнитивным искажениям. Потому что думать – трудно [Электронный ресурс] // https://medium.com/russian/cognitive-bias-cheat-sheet-5bb0664b67b5 - стаття від 12.12.2016. 12. Анна Фломбойм. Стереотипні помилки мислення [Електронний ресурс] // https://letmehelp.com.ua/ua/articles/8/stereotipnye-oshibki-myshleniya - стаття від 11-03-2018. Додаткова: 1. Аристотель. О софистических опровержениях. // Аристотель. Соч. в 4-х томах. Т. 2. – М.:

	Мысль, 1978. 2. Головоломки для умных людей [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://golovolomka.hobby.ru 3. Ивин А.А. Искусство правильно мыслить. – М., 1990. 4. Князева Е. Креативное мышление: механизмы функционирования и способы тренировки // Психология и психотехника. – 2009. – № 8. – С. 50-58. 5. Логічні задачі, для розв'язку яких залучаються кола Ейлера // https://naurok.com.ua/rozv-zok-logichnih-zadach-za-dopomogoyu-krugiv-eylera-64269.html; https://vseosvita.ua/library/kola-ejlera-2606.html 6. Пойя Дж. Математическое открытие. Решение задач, основные понятия, изучение и преподавание. – М.: Наука, 1976. 7. Смаллиан Р. Как же называется эта книга? – М.: ИД Мещерякова, 2007. 8. Тесты на логику [Электронный ресурс] // Режим доступа: https://nazva.ne 9. Уемов А.И. Логические ошибки. Как они мешают правильно мыслить. – М., 1958. 10. Харарі Ювал Нол. Людина розумна. Історія людства від минулого до майбутнього. – Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2018. 11. Хинтиikka Я. Действительно ли логика – ключ ко всякому хорошему рассуждению? / Я. Хинтиikka // Вопросы философии. – 2000. – №. 11. – С. 105-125. NB!!! Список рекомендованої літератури протягом розробки курсу та його викладання може редагуватися та доповнюватися, про що студентів буде заздалегідь повідомлено у відповідних тематичних розділах ЕНК.
Тривалість курсу	Один семестр (а саме – 3-ій семестр 2-го року навчання)
Обсяг курсу	Загальний обсяг – 90 годин (3 кредити) (за ECTS). З них: 32 год. аудиторних занять (16 год. лекцій та 16 год. практичних занять) та 58 год. самостійної роботи.
Очікувані результати навчання	<i>У результаті вивчення даного курсу студент повинен знати:</i> - сучасні підходи до вивчення мислення; - сутнісні ознаки мислення, закономірності організації форм виразу міркувань, правила коректного виконання логічних операцій, що зумовлюють виведення нового знання; - характерні ознаки типових логічних та когнітивних помилок, шляхи їх усунення; - специфіку евристичних методів, застосування яких сприяє ефективному розв'язку проблемних дослідницьких завдань. <i>У результаті вивчення даного курсу студент повинен вміти:</i>

- будувати міркування без логічних помилок, свідомо дотримуючись вимог правил і законів логіки;
- критично аналізувати хибні та некоректно сформульовані міркування, конструктивно виявляючи причини та способи подолання вад мислення;
- застосовувати існуючі алгоритми розв'язків для вирішення різного виду задач;
- аналізувати проблемні ситуації, критично оцінювати переваги чи недоліки альтернативних варіантів розв'язку цих ситуацій, пропонувати власні творчі, нестандартні рішення.

Очікуваними результатами по завершенню вивчення студентами філософського факультету за напрямом 033 «філософія» вибіркового курсу «Мистецтво мислити» являється **набуття ними наступних компетентностей:**

а) загальних:

- здатності до абстрактного мислення, аналізу і синтезу (ЗК1);
- здатності вчитися й оволодівати сучасними знаннями (ЗК2);
- здатності до пошуку та аналізу інформації з різних джерел (ЗК3);
- здатності бути критичним і самокритичним (ЗК4);
- здатності застосовувати знання у практичних проблемних ситуаціях (ЗК6);

б) фахових:

- усвідомлювати сенс філософії та роль логіки у філософському осмисленні сутності та структури мисленнєвої діяльності, вплив розмаїття наукових поза-філософських теорій, котрі досліджують мислення, на сучасний стан розвитку філософії та науки (ФК1);
- здатності виокремлювати специфіку філософських, логічних та психологічних аспектів дослідження мислення як явища (ФК2);
- здатності аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення, які стосуються дослідження мислення та його пізнавальних можливостей (ФК5);
- здатності викладати міркування логічно послідовно, систематично та аргументовано (ФК6);
- здатності аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки (ФК7);
- здатності застосовувати в професійній діяльності філософські, логічні та евристичні методи і підходи при вирішенні проблемних ситуацій та розв'язку дослідницьких завдань (ФК9);

завдяки котрим студент буде на належному науково-теоретичному, методологічному та практичному рівнях:

- розуміти сенс філософії, логіки та їхнє місце в системі наук про мислення (РН1);
- розуміти розмаїття та специфіку підходів до вивчення мислення, його функцій та

	можливостей, котрі пропонують філософські дисципліни (гносеологія, логіка, психологія) (PH2); - аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики, яка торкається дослідження мислення та його пізнавальних можливостей (PH4); - мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії щодо шляхів розвитку та способів активації можливостей мисленнєвої діяльності в проблемних ситуаціях (PH6); - вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки (PH11); - вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано (PH12); - мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах коректного діалогу, відкритості й толерантності (PH15).
Ключові слова	Пізнання, мислення, види, типи та рівні мислення, зміст та форма мислення, істинне/хибне знання; помилка в мисленні (змістовна помилка, логічна помилка, когнітивне спотворення), логічна форма, логічна операція, логічний закон, процедура раціонального виведення та обґрунтування істинного знання, логічні методи (дедукція, індукція, аналогія, узагальнення, абстрагування) здобуття нового знання, логіка вибору та прийняття логічних та евристичних методів розв'язку проблемних ситуацій та дослідницьких завдань.
Формат курсу	Для кращого розуміння тем курсу передбачено проведення лекцій, семінарських занять, консультацій та виконання самостійної роботи. Формат викладання курсу – офлайн. В разі необхідності проведення занять online (у дистанційному форматі) вони відбуватимуться на платформі Zoom. <i>ІД конференції та код доступу до пар надаватиметься студентам групи перед заняттям на корпоративну електронну адресу.</i> <i>Входження на дистанційні заняття повинно відбуватися із авторизованих акаунтів студентів.</i> В разі проведення занять офлайн (в очному форматі) пари відбуватимуться в аудиторіях згідно з розкладом. Консультації – дистанційний або очний формат проведення (за домовленістю)
Теми	Теми курсу подано у ДОДАТКУ
Графік проходження тем курсу	Потижневий графік проходження тем курсу «Мистецтво мислити» та дати проведення занять (семестрові календарні плани) будуть завантажені в ЕНК на платформі MOODLE ЛНУ імені

	Івана Франка після укладання розкладу на відповідний осінній семестр 2022-2023 н.р. https://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2101
Підсумковий контроль, форма	Форма підсумкового контролю – залік.
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з вступу до філософії, історії античної філософії, онтології, гносеології, логіки, психології.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Методи навчання: Репродуктивний, проблемний, метод «перевернутого класу» (для 1-го заняття), метод використання проблемних кейсів. Види діяльності: лекції (із застосуванням тематичних презентацій та аналізом авторських методичних схем), семінарські заняття, самостійна робота, консультації (очно або дистанційно). Методи контролю: на очних семінарських заняттях – усне опитування; оцінювання студентських презентацій та реферативних досліджень; короткострокові письмові тематичні самостійні роботи; під час дистанційних занять – усне опитування; оцінювання студентських презентацій та реферативних досліджень; тематичні тестові опитування (в ЕНК «Мистецтво мислити» на платформі MOODLE)
Необхідне обладнання	Дошка. Мультимедійний проектор для демонстрування презентацій. Якісний Інтернет-зв'язок. Технічне обладнання (комп'ютер, ноутбук або смартфон із відеокамерою та мікрофоном) та програмне забезпечення (Zoom, Microsoft Teams, Microsoft Stream, Google Meet, Outlook та ін.) для проведення онлайн лекцій, семінарських занять, консультацій та обміну інформацією. Технічне обладнання (комп'ютер, ноутбук або смартфон із достатньою кількістю вільної пам'яті) та програмне забезпечення (OneDrive, PowerPoint, Word тощо) для зчитування та використання методичних матеріалів. Технічне обладнання (комп'ютер, ноутбук або смартфон), програмне забезпечення (Zoom, MS Teams, OneDrive, PowerPoint, Word) та дані корпоративного акаунту (корпоративна електронна скринька на Outlook MS Office 365, паролі та персональні коди доступу до ЕНК, надані відділом електронного навчання ЛНУ ім. Івана Франка) для використання ресурсів електронного курсу та забезпечення дистанційного контролю в системі MOODLE.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Підсумкова максимальна кількість балів за курс «Мистецтво мислити» дорівнює 100 балам і визначається на підставі результатів поточного семестрового оцінювання. Поточне оцінювання проводиться за 10-бальною шкалою. Бали нараховуються наступним чином: оцінювання усної відповіді – від 0 до 10 балів;

оцінювання презентацій, рефератів, есе – від 0 до 10 балів;
 оцінювання самостійних письмових робіт – від 0 до 10 балів;
 оцінювання тематичних тестових завдань – від 0 до 10 балів;
 оцінювання письмових домашніх завдань – від 0 до 10 балів.

Критерії для виставлення відповідних оцінок визначаються наступним чином:

Оцінка / рівень знань	Критерії успішності
«нб» / «0»	відсутність на занятті; / відмова від усного опитування; ненаписання письмової тематичної самостійної роботи без поважної причини; відсутність відробки заняття, пропущеного без поважної причини
«1-2» («дуже погано, погано»)	коли при відсутності оцінок за усне опитування правильних відповідей з письмової тематичної самостійної роботи дано лише на 1-2 запитання (із 10-ти запропонованих)
«3-4» («незадовільно»)	низький рівень знань теоретичного матеріалу по темі; невиконання домашніх завдань; не опрацьовані питання для самоконтролю; коли при відсутності оцінок за усне опитування правильних відповідей з письмової тематичної самостійної роботи дано лише на 3-4 запитання (із 10-ти запропонованих)
«5» («не достатньо»)	недостатній рівень знань теоретичного матеріалу по темі; неякісне виконання домашніх завдань; неякісно опрацьовані питання для самоконтролю; коли при відсутності оцінок за усне опитування правильних відповідей з письмової тематичної самостійної роботи дано лише на 5 запитань (із 10-ти запропонованих)
«від 6 до 7» («задовільно»)	посередній рівень теоретичних знань по темі; у студента наявні розв'язки домашніх завдань, однак він демонструє своє нерозуміння цих розв'язків; завдання для самоконтролю опрацьовані лише частково; правильна відповідь лише на 6 чи 7 запитань з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих); пасивність під час обговорення питань теми та аудиторних

	розв'язків логічних завдань
«від 7 до 9» («добре»)	належний рівень теоретичних знань по темі; студент може пояснити розв'язки домашніх вправ, але не вміє застосовувати принципи цих розв'язків до аудиторних завдань; якісно опрацьовані завдання для самоконтролю; правильна відповідь лише на 7 або 8 запитань з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих); активність під час обговорення питань теми та аудиторних розв'язків логічних завдань
«9 і 10» («відмінно»)	якісний рівень теоретичних знань по темі; студент може пояснити розв'язки домашніх завдань і успішно застосовує принципи цих розв'язків до аудиторних завдань; якісно опрацьовані завдання для самоконтролю, наявність оригінального, творчого підходу до вирішення проблемних завдань; вміння застосовувати набуті знання для логічного аналізу тематичного (фахового) знання, розуміння методологічної функції отриманих знань з логіки для подальшої теоретичної діяльності; правильна відповідь на 9-10 запитань з письмової тематичної самостійної роботи (із 10-ти запропонованих); висока активність під час обговорення питань теми та аудиторних розв'язків логічних завдань
Результати поточної успішності студентів повідомляються викладачем в кінці кожної пари та вносяться у електронний журнал ЕНК. <i>Відпрацювання семінарських занять</i>, пропущених з поважної причини (хвороби, важких сімейних обставин тощо), відбувається не пізніше як протягом наступного тижня, коли студент повернувся до навчання, та за наявності відповідних довідок, які засвідчують причину його відсутності. Форма відпрацювання – написання тематичної письмової самостійної роботи (або проходження тематичного тесту). <i>Результати поточного семестрового оцінювання</i> визначаються як середньо-арифметичний бал (САБ) зі всіх оцінок, які отримує студент впродовж семестру для різних видів навчальної діяльності. <i>Підсумкова максимальна кількість балів за курс</i> визначається шляхом множення САБ на коефіцієнт 10.	

Рівень успішності підсумкового результату студента за 100-бальною шкалою визначається наступним чином:

Оцінка ECTS	Бали	За національною шкалою	
		оцінка з диференціацією	
A	90 – 100	5	зараховано
B	81 – 89	4	
C	71 – 80	4	
D	61 – 70	3	незараховано
E	51 – 60	3	
FX	35 – 59	2	
F	0 – 34	2	

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Всі студенти зобов'язані відвідати усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття (електронним листом). У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися усіх строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Академічна доброчесність: роботи студентів повинні містити їх оригінальні відповіді. Списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Навчально-методичні матеріали, надані студентам (відео дистанційних лекцій, презентації, авторські тематичні схеми та методичні рекомендації тощо), мають використовуватися виключно в навчальних цілях і їхня передача третім особам заборонена.

Вхід на платформи дистанційного навчання чи хмарні середовища повинні здійснюватися лише з корпоративного акаунту. Передача паролів доступу до дистанційних занять та навчальних ресурсів стороннім особам є забороненою.

Література. Список рекомендованої літератури протягом навчання може змінюватись та доповнюватись, про що студентів буде заздалегідь повідомлено у відповідних розділах ЕНК.

Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані при поточному усному опитуванні,

	дистанційному тестуванні, самостійних письмових роботах. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до заліку чи екзамену.	ПЕРЕЛІК ЗАЛІКОВИХ ПИТАНЬ З КУРСУ «ЛОГІКА» 1. Категорія «мислення» як філософське поняття: визначення та історія становлення. 2. Характеристика мислення як об'єкту дослідження різних наук. 3. Особливості дослідження мислення в межах різних систем філософського знання (онтології, гносеології, логіки, соціальної філософії). 4. Особливості дослідження мислення в межах різних систем поза-філософського знання (лінгвістики, когнітології, фізіології ВВД, кібернетики). 5. Визначення мислення. 6. Типи мислення та їхня характеристика. 7. Види мислення та їхня характеристика. 8. Структурні рівні мислення та їхня характеристика. 9. Структура мислення: зміст та форма. 10. Характеристика “логічної форми” мислення. Основні форми мислення. 11. Поняття про логічну правильність виразу думок. 12. Правила логіки щодо виконання логічних операцій із формами мислення. 13. Характеристика логічного закону. 14. Зміст мислення та його семантичні властивості. 15. Поняття “істини” в гносеології та логіці. 16. Поняття “помилки в мисленні”. Види помилок мислення. 17. Характеристика логічних помилок. 18. Поняття логічного методу. Види логічних методів. 19. Застосування логічних методів при вирішенні дослідницьких завдань. 20. Місце логіки в пізнавальній діяльності людини. 21. Значення логіки для формування культури (професійної культури) мислення людини. 22. Класифікація когнітивних спотворень мислення. 23. Характеристика когнітивних спотворень мислення. 24. Місце евристики в дослідженні творчого мислення. 25. Основні ознаки раціонального та творчого мислення.

	26. Запитання як засіб пізнавальної діяльності. Логічна структура запитання. 27. Види запитань та види відповідей, їхня логічна характеристика. 28. Логічні правила формулювання запитань та відповідей. 29. Логіка вибору і прийняття рішень в проблемних ситуаціях. 30. Критерії вибору альтернатив в ситуації вибору. 31. Поняття евристичного методу і методології розв'язування різного типу дослідницьких завдань. NB!!! Перелік залікових питань протягом розробки курсу може редагуватися та доповнюватись!
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.

ДОДАТОК
Схема курсу «Мистецтво мислення»
3 семестр 2022-2023 н.р.

№ з/п, год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття) /лекція, семінарське заняття/самостійне опрацювання	Матеріали	Література. Ресурси в інтернеті	Завдання для опрацювання	Термін виконання
1. 2 год.	Вступне заняття. 1. Знайомство із учасниками курсу. 2. Проведення інтерактивного опитування із миттєвим зворотним зв'язком з метою визначення уявлень студентів про предмет і завдання курсу, їхніх очікувань від даного курсу в залежності від їхніх уявлень про те, що вони розуміють під поняттям «мистецтво мислити». 3. Презентація Бовтач С.В. на тему «Зацікавленість мисленням та технологіями його розвитку в сучасному освітньому дискурсі». 4. Постановка та обговорення проблемних питань: «Що таке мислення?», «Чи можна (і якщо так, то коли варто починати) вчити людину мислити?», «Що таке <i>ефективне мислення?</i> (його ознаки, критерії)», «Чи існують шляхи вдосконалення	Лекція 1. + інтерактивне опитування із миттєвим зворотним зв'язком	Презентація. Анкетне опитування (варіанти платформ для опитування: Google Forms, або Moodle, або Mentimeter)	Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика: посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002.	Самостійно зробити добірку джерел, які досліджують мислення як засіб пізнавальної діяльності людини в різних системах наукового знання; визначити принципи пошуку джерел; визначити проблемний характер тематики курсу.	до 1-го семінарського заняття

	мисленнєвої діяльності?» та ін. 5. Окреслення мети і завдань курсу.					
2. 2 год.	Тема 1. Мислення як об'єкт та предмет наукового пізнання. Лекція 2: Мислення як об'єкт вивчення різних галузей наукового пізнання. 1. Категорія «мислення» як філософське поняття та об'єкт вивчення різних наук. 2. Відмінності дослідження мислення в різних системах філософського знання: в онтології, гносеології, логіці, психології, соціальній філософії. 3. Підходи до вивчення мислення за межами філософського знання: в фізіології ВВД, когнітології, кібернетиці, лінгвістиці, футурології.	Лекція 2	Навчально-методичні матеріали	Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика: посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002. – С. 18-33, 40-45.	<i>Опрацювання рекомендованої літератури та самостійне дослідження питань:</i> 1. Розвиток поняття «мислення» в історії філософії. 2. Сучасні концепції мислення (психологічна, соціально-психологічна, соціологічна, логіко-філософська, інформаційно-кібернетична, евристична тощо). <i>Підготовка презентації або реферату.</i>	до тематичного семінару
3. 2 год.	Семінар 1: Мислення як об'єкт вивчення різних галузей наукового пізнання. 1. Мислення як об'єкт вивчення різних галузей наукового пізнання. 2. Відмінності дослідження мислення в різних системах філософського знання: в онтології, гносеології, логіці,	Семінар 1	Обговорення презентацій студентів			

	психології, соціальній філософії. 3. Підходи до вивчення мислення за межами філософського знання: в фізіології ВВД, когнітології, кібернетиці, лінгвістиці, футурології.					
4. 2 год.	Лекція 3: Мислення як об'єкт і предмет вивчення філософії. 1. Філософське осмислення мислення як засобу пізнавальної діяльності: 1.1. Структура мислення: зміст та форма. 1.2. Функції мислення: пізнавальна, рефлексивна, аналітична та синтетична, інтерпретаторська, прогнозуюча, проектуюча, інформаційна, технологічна, евристична. 1.3. Типи мислення: раціональне й ірраціональне; абстрактне і конкретне; вербальне й невербальне; дискурсивне й недискурсивне; логічне й алогічне; наочно-образне та концептуальне (понятійне). 1.4. Види мислення: практичне й теоретичне; наукове та буденне; професійне (філософське, правове, інженерне, художнє, тощо). 1.5. Структурні рівні мислення: інтуїція, розсудок,	Лекція 3	Презентація, навчально-методичні матеріали	Карамішева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика: посібник для студентів та аспірантів. – Львів: Астролябія, 2002. – С. 18-33, 40-45.	Опрацювання теоретичного матеріалу згідно плану лекцій.	До тематичного семінару

	розум, рефлексія.					
5. 2 год.	Семінар 2: Мислення як об'єкт і предмет вивчення філософії. 1. Категорія «мислення» як філософське поняття: визначення та історія становлення. 2. Філософське осмислення мислення як засобу пізнавальної діяльності: 2.2. Структура мислення: зміст та форма. 2.3. Функції мислення та їх прояв у повсякденному та науковому пізнанні. 2.4. Класифікація мислення: поняття про типи, види та рівні мислення.	Семінар 2			Перевірка тематичної термінології. Розв'язок евристичних завдань.	
6. 2 год.	Тема 2. Мистецтво мислити як мистецтво мислити правильно. Лекція 4. Логічні помилки, які заважають мислити правильно. 1. Філософія про помилки мислення та підстави для їхньої класифікації. 2. Гносеологія про змістовні (фактичні) помилки у мисленні: поняття про істину/хибу та способи їх розпізнавання. 3. Логіка про логічні (формальні) помилки та як вони заважають правильному мисленню: причини виникнення	Лекція 4	Презентація, навчально-методичні матеріали	Бовтач С.В., Карамишева Н.В. Збірник логічних завдань для студентів філософського факультету. – Львів: Ліга-Прес, 2017. Карамишева Н.В. Логіка. Пізнання. Евристика. – Львів: Астролябія, 2002. – С. 62-146. Конверський А.Є. Логіка (традиційна та сучасна). – Київ: Центр навчальної	Опрацювання теоретичного матеріалу згідно плану лекцій. Виконання домашніх вправ.	До тематичного семінару

	та типові ознаки: 3.1. поняття про паралогізми та софізми; 3.2. типові логічні помилки, які виникають при оперуванні поняттями; 3.3. типові логічні помилки, які виникають при формулюванні висловлювань (суджень); 3.4. типові логічні помилки, які виникають при побудові висновків в умовиводах; 3.5. типові логічні помилки, які виникають внаслідок порушення вимог логічних законів; 3.6. типові логічні помилки, які виникають в процесі обґрунтування істинності/хибності міркувань. 4. Розвиток навичок критичного мислення як шлях подолання логічних помилок.			літератури, 2004. – С. 130-302. Синиця А.С. Логіка. – Львів: ЛФУФК, 2012. – С. 46-165. Тягло А.В. Критическое мышление на основе элементарной логики. – Харьков, 2001. Хинтиikka Я. Действительно ли логика – ключ ко всякому хорошему рассуждению? / Я. Хинтиikka // Вопросы философии. – 2000. – №. 11. – С. 105-125.		
7. 2 год.	Семінар 3. Розвиток критичного мислення як засіб розпізнавання та подолання помилок мислення. 1. Логіка та критичне мислення про ознаки правильно побудованих міркувань. 2. Дотримання правил та законів логіки як шлях уникнення та подолання логічних помилок при побудові правильних міркувань:	Семінар 3			Перевірка тематичної термінології. Розв'язок евристичних завдань.	До тематичного семінару

	2.1. дотримання правил логіки при оперуванні поняттями; 2.2. дотримання правил та законів логіки при формулюванні висловлювань, запитань та відповідей; 2.3. дотримання правил логіки при виведенні коректних висновків в умовиводах; 2.4. дотримання правил та законів логіки при обґрунтуванні істинності/хибності тверджень.					
8. 2 год.	Лекція 5. Когнітивні спотворення у мисленні. 1. Психологія про чуттєві ілюзії та їхній вплив на спотворення об'єктивного знання. 2. Психологія сприйняття про когнітивні спотворення (упередження) у мисленні: 2.1. спотворення, пов'язані із надмірністю інформації; 2.2. спотворення, пов'язані із браком сенсів; 2.3. спотворення, пов'язані із особливостями нашої пам'яті; 2.4. спотворення, пов'язані із браком часу для прийняття рішень. 3. Когнітивні помилки мислення – вади чи переваги ефективного мислення?	Лекція 5	Презентація, навчально-методичні матеріали	Анна Фломбойм. Стереотипні помилки мислення [Електронний ресурс] // https://letmehelp.com.ua/ua/articles/8/ste-reotipnye-oshibki-myshleniya - стаття від 11-03-2018. Alexey Ezhikov. Памятка по когнитивным искажениям. Потом у что думать – трудно [Электронный ресурс] // https://medium.co	Опрацювання теоретичного матеріалу згідно плану лекцій. Підготовка тематичних презентацій.	До тематичного семінару

				m/russian/cognitive-bias-cheat-sheet-5bb0664b67b5 - стаття від 12.12.2016.		
9. 2 год.	Семінар 4: Когнітивні спотворення у мисленні. 1. Що таке когнітивні спотворення нашого мислення. 2. Класифікація когнітивних спотворень та характеристика найтипівіших з них: 2.1. спотворення, пов'язані із надмірністю інформації; 2.2. спотворення, пов'язані із браком сенсів;	Семінар 4	Обговорення презентацій студентів		Перевірка тематичної термінології. Розв'язок евристичних завдань.	
10. 2 год.	Семінар 5: (продовження) 2.3. спотворення, пов'язані із особливостями нашої пам'яті; 2.4. спотворення, пов'язані із браком часу для прийняття рішень. 3. Відношення до когнітивних спотворень, котрі (не)допомагають вирішити низку проблем.	Семінар 5	Обговорення презентацій студентів		Перевірка тематичної термінології. Розв'язок евристичних завдань.	
11. 2 год.	Тема 3. Мистецтво мислити як мистецтво мислити творчо (нестандартно). Лекція 6: Евристика як теорія та методологія дослідження творчого мислення. 1. Феномен творчого мислення з погляду філософії, психології та	Лекція 6	Презентація, навчально-методичні матеріали	Бовтач С.В., Карамишева Н.В. Збірник логічних завдань для студентів філософського факультету. – Львів: Ліга-Прес, 2017. Карамишева Н.В.	Опрацювання теоретичного матеріалу згідно плану лекцій. Підготовка тематичних презентацій.	До тематичного семінару

	логіки. 2. Категорії «задача», «проблема», «пошук», «алгоритм», «евристика», «інтуїція», «уява», «інсайт», «відкриття», «винахід», «ідея» як категорії теоретичного опису специфіки творчого мислення. 3. Методи дослідження творчого мислення людини (психологічні, психогенетичні, логіко-семантичні, епістемологічні, саморефлексії та ін.). 4. Критерії оцінки та визначення переваг альтернативних варіантів вирішення проблемних завдань.			Логіка. Пізнання. Евристика. – Львів: Астролябія, 2002. – С. 255-344. Карамишева Н.В. Евристика: навчальний посібник. – Львів: ПАІС, 2013. – 272 с. Міхалко Майкл. 21 спосіб мислити креативно. – Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2019.		
12. 2 год.	Семінар 6: Логічні задачі в контексті евристики. 1. Логічний аналіз запитань як важливого засобу здобуття нового знання (визначення їхньої логічної структури, різновиду, коректності формулювання). 2. Логічний аналіз проблем, гіпотез, парадоксів як вагомих етапів формування нового знання. 3. Розв'язок логічних завдань (як домашніх, так і аудиторних).	Семінар 6			Перевірка тематичної термінології. Розв'язок евристичних завдань.	
13. 2 год.	Тема 4. Мистецтво мислити як процес ефективного вирішення дослідницьких завдань.	Лекція 7	Презентація, навчально-методичні матеріали	Пальм Г.А. Мислення як процес вирішення завдань // Г.А.Пальм. Загальна	Опрацювання теоретичного матеріалу згідно плану лекцій. Розв'язок домашніх	До тематичного семінару

	Лекція 7: Логічні методи оптимізації прийняття рішень. 1. Шляхи подолання когнітивних упереджень при прийнятті рішень, формуванні переконань, соціальних та поведінкових упереджень. 2. Евристична модель пошуку шляхів розв'язання дослідницьких завдань: 1.1. поняття про індивідуальні евристичні методи: метод ключових запитань; метод інверсії; метод вільних асоціацій; 1.2. поняття про групові евристичні методи: метод «мозкового штурму» (метод «брейнстромінгу»), метод «конференції ідей» та метод Дельфі та їх застосування в менеджменті. 3. Теоретико-ігрові логічні методи оптимізації прийняття управлінських рішень: метод теорії ігор; метод сценаріїв та модель «чорної дошки».			психологія: конспект лекцій. - https://studfile.net/preview/5427026/page:2/ Синиця А.С. Практична логіка та енігмологія // А.С.Синиця. Логіка. – Львів: ЛДУФК, 2012. – С.176-182. Міхалко Майкл. 21 спосіб мислити креативно. – Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2019.	завдань.	
14. 2 год.	Семінар 7. 1. Опрацювання теоретичного матеріалу згідно із планом лекції. 2. Збір даних та огляд прийняття нестандартних рішень при вирішенні проблемних завдань, знайдених на підставі застосування одного із вказаних	Семінар 7			Перевірка тематичної термінології. Розв'язок евристичних завдань.	

	методів в різних сферах життєдіяльності людини (освіті, політиці, економіці, управлінні, дизайні, рекламі тощо). 3. Поняття про кейс-завдання (практичні проблемні ситуації), що потребують розв'язку. Визначення разом із студентами теми одного із таких навчальних кейсів та пошук шляхів його розв'язку в малих групах.					
15. 2 год.	Лекція 8. Енігмологія як теорія розв'язування задач. 1. Основні поняття про класифікацію задач: 1.1. теоретичні та практичні задачі; 1.2. наукові та навчальні задачі; 1.3. головоломки, загадки, ребуси, кросворди, анаграми... 2. Енігмологія про методологію моделей розв'язування задач.	Лекція 8	Презентація, навчально-методичні матеріали	Пальм Г.А. Мислення як процес вирішення завдань // Г.А.Пальм. Загальна психологія: конспект лекцій. - https://studfile.net/preview/5427026/page:2/ Синиця А.С. Практична логіка та енігмологія // А.С.Синиця. Логіка. – Львів: ЛДУФК, 2012. – С.176-182. Міхалко Майкл. 21 спосіб мислити креативно. – Харків: КК «Клуб сімейного дозвілля», 2019.	Опрацювання теоретичного матеріалу згідно плану лекцій. Розв'язок домашніх завдань.	До тематичного семінару
16. 2 год.	Семінар 8. 1. Основні поняття енігмології як загальної теорії розв'язування задач.	Семінар 8	Формування та аналіз кейс-завдань.		Перевірка тематичної термінології. Розв'язок	

	2. Розв'язок задач (як домашніх, так і аудиторних). 3. Підбиття підсумків курсу.				евристичних завдань.	